

JUL I JYLLINGE

Forfatterinden Karla Frederiksen, som Elna Andersen beretter om i Egnshistorisk Forenings Årsskrift 1992 og som bl.a. har skrevet bogen "Den grønne Ø" (Lilleø), boede under 2. verdenskrig i "Havnehuset", det lille fiskerhus oven for Jyllinge Fiskerihavn. For 53 år siden skrev hun følgende til "Jul i Roskilde":

"Det er dagen før juleaften, vi tidligt, med en bagage så stor som skulle vi emigrere, sætter os i toget til Stenløse, der skal føre os ud til jul på landet.

Der er gudskelov, som i gode julefortællinger, høj sne og bidende kulde, og selvom vi unægtelig er lidt betænkelig ved tanken om, hvordan vi får gennemfyret det lille gule hus ved fjorden, så er vi i strålende julehumør - for os er Jyllinge indbegrebet af ferie og glæde, hvadenten vi kommer der sommer eller vinter.

Og julehistorien fortsættes på den rigtige måde, da kanerne holder ved Stenløse Station for at hente julegæster. Det bider ordentlig i ansigtet, da vi suser hen ad landevejen, men alligevel må vi jo på vejen høre lidt nyt af karlen, der kører for os, og som også har besked med, at vi endelig må standse op hos familien på gården lidt ude for byen.

Hvor landskabet er smukt! En hare smutter over landevejen, over mod Frode Fredegods grav, dersom det ellers passer, hvad der berettes herude; men passer det ikke, er stemningen på egnen her den i landet, der minder mest om Frode Fredegods tid.

Der stiger røg op af alle skorstenene, - juleforberedelserne er i gang overalt, og man synes, at duften af bagværk når helt ud til os, men da vi når gården, mærker vi det rigtigt. "Velkommen - velkommen" - kaffebordet er dækket til os med lys og gran, og juleneget forlængst hængt ud i træet nede i haven til vor fjedrede venner.

Hvem forstår det som husmoderen her at gøre det mere hyggeligt. Børnenes muntre pludren om julen sætter os rigtig i julestemning. - Vi har det altfor hyggeligt til at løsrive os, men vi må jo selv tænke på juleforberedelser. Vi får et juletræ med, der er vokset på slægtens jord. Det er en smuk tanke og gør træet mere værdifuldt for os end noget andet. Der er også sørget for julemad til os. I et helt lille juleoptog går vi gennem den lille landsby, og vi føler det, søm hører vi med herude, hvor generation efter generation af familien er kommet. Folk hilser og nikker - jo, vi er hjemme. -

der er præstegården, den dejlige præstegård, hvor jeg som barn legede de dejligste lege med præstens børn i de lyse, skønne sommerdage. - Nu i rask fart ned over bakken. Jeg skimter det lille gule hus med stråtaget, også der stiger røg af skorstenen - jo, Ole Knudsens er gode at have til naboer. Der er huse, man kommer i, hvor man føler, der må have boet gode mennesker. Jeg føler det og har altid følt det, når jeg åbnede døren til huset her. -

Vi får travlt med at julepynte. Der kommer gran omkring billederne ved alle dem, der for os har set udover den samme fjord, haft den samme udsigt og holdt af den. - Men før det bliver mørkt, må vi lige op i de små forretninger og gøre de sidste indkøb, - det er mest for at møde Jyllingerne; vi holder af at få en lille passiar med dem, for vi savner jo vore gode venner, fiskerne, og deres liv dernede ved havnen udenfor vore vinduer, de herlige mennesker, der lever deres liv videre uforandret år efter år, og som føler livsværdien ved bare at kunne eksistere og være til. - Munter passiar - "Glædelig jul - glædelig jul" lyder det, hvor vi kommer frem.

Da vi igen drejer nedad vejen imod det gule hus, har vi et stort rundt sigtebrød under armen, Jyllinges specialitet, sådan som Brasen ofte på sine malerier har vist os dem, når folk kom gående fra det gamle bageri.

Vi hygger os i den lune stue, læser op for hinanden i Dickens "Juleeventyr", sådan som i gør det år efter år. Vi tænder først et enkelt lys ved julekrybben, det lyser og skinner på billederne af dem, der gik forud for os, og som havde den samme kærlighed til den lille by ved fjorden. Vi føler freden her, i tanken om det myldrende liv derinde i København. - Tidligt sover vi ind, trætte af luft og juleforberedelser.

Juleaftensdag må vi lige en lille smut rundt i husene med smågaver.

Om eftermiddagen går vi i kirke. - Børnene fra gården henter os, og ikke noget bedre i verden end at mærke en barnehånd i sin.

Det glimter som diamanter i sneen. Kirkegængere i mørke klæder går imod den gamle kirke for at lytte til juleevangeliet. - Gravene er tildækket af sne. Kun hist og her er stukket en grankvist i sneen eller små røde tulipaner er lagt over gravene - for at dø med de døde.

Jeg ser lidt omkring, inden jeg går ind i kirken. Derovre hviler den stoute sognefoged Hans Jensen, - der den milde tante Julie med de smukke øjne og som var godheden selv imod mig, når jeg i ferien var hos hende. - Snart lyder de gamle julesalmer inde fra kirken, børnenes klare stemmer er hele tiden en halv takt hurtigere end de voksnes, orglets toner bruser under de gamle kirkemure, - om disse gamle mure kunne tale. Præsten fortæller enkelt og kønt om det, der skete julenat. "Dans lille barn på moders skød" - "Julen er kommet med solhverv for hjerterne bange" - og efter alle disse skønne, gamle linier og strofer slutter vi i gudstjenesten med "Dejlig er jorden". Udenfor kirken ønsker vi så mange "glædelig jul" som vi kan nå, for børnene har slet ikke tid, vi må skynde os hjem til gården, hvor vi skal fejre juleaften. - Vi når derud - hører hestene vrinske af velvære ovre i stalden, og i forstuen smyger katten os forbi - jul på landet!

Fætter er stadig den samme, da vi sidder ved bordet - "spis nu - spis nu" lyder det. Vi fylder os med dejlig ribbensteg, og tager den lidt med ro, men børnene synes vist, at de voksne er "rædsom langsomme til at spise", - sådan som børn synes og føler det landet over denne aften. Børnene er noget så flinke med udbæring af porcelæn og med opvasken. - Endelig - endelig går døren op, og det smukke træ, der når næsten til loftet, står strålende skønt med lys på grene. - Husbond, karl og pige - alle tager vi hinanden i hænderne og synger den skønne, gamle julesalme "Et barn er født i Bethlehem" og et par stykker til, - flere går ikke an, for gaverne venter jo. - Det er alt for galt, alt det vi får. - Fætter mindes alt det, vi ikke fik i barndommens dage. Børnene tror sikkert, vi overdriver, for de leger med dukkestuer, dukker, komfurer og spil.

Juledvaskheden indfinder sig hos de voksne efter det store juleopbud, men vi må have kaffen og godterne, inden vi tager afsked.

I den stjerneklare nat begiver vi os mod det lille gule hus ved fjorden. Skimter vi i det fjerne Roskilde Domkirke? Vi ved da nøjagtigt, hvor den ligger. Den er et symbol for os, et vartegn for svundne slægter.

Vi segner om i sengene efter en dejlig juleaften, og i morgen, julemorgen, vil konen komme og fyre op for os, og vi vil høre kedlens muntre snurren derude i køkkenet, - vi vil sikkert være så dovne, at vi må have kaffen på sengen og bagefter ligge og læse i de gode bøger, vi fik juleaften. -

Først til frokost vil vi stå op. "Dejlig jul", siger min store dreng og ser med sine blå øjne på mig - "hvor vi altid har det godt sammen, - hvor meget der dog er at takke for i livet".

Julemorgen nyder vi de materielle goder, der er sendt af venner herude, fra de saltede sild til anden, - og i morgen kommer min lille pige og sætter liv og fart i det hele.

Efter frokosten må turen rundt omkring landevejen. Inde i husene skimter vi juletræer med kræmmerhuse og hjerter. Røgen stiger stadig af skorstenene, men i dag er der fyret i storstuerne. Vi kender så mange af dem, der bor i husene, - det er en hyggelig og god tanke - Jyllingerne er måske noget for sig, og det er de gudskelov, de har de primitive glæder i behold, og om vi kommer hos fiskerne eller landboerne, kan vi lære af dem.

Da vi når hjem til det lille gule hus ved havnen, buldrer det ordentligt i kakkellovnen, og om aftenen har vi julestuen fyldt med gæster, og vi fører selskabelighed, som om vi beboede en 10-værelses lejlighed i Stockholmsgade. Dog her må vi slæbe brændsel ind fra udhuset, poste vand ude, men hvor vi morer os over det. - En aften er vi inviteret op på den store gård, hvor min barndomsveninde, der er gift med præstens søn, bor, - her er altid godt at være. Gæstfrihed over alle grænser, - en god samtale kan vi få, og i aften er ungdommen samlet, friske unge mennesker. Vi sidder omkring det lange julebord, og som jeg ser dem sidde der, stoute og ranke, er jeg klar over, at det er den slags folk - den ungdom, der skal klare Danmarks fremtid. - Vi synger, - og de unge kan alle vers i de danske sange. Herlig ungdom!

En anden dag er vi til eftermiddagskaffe hos en af fiskerne. Ruderne i det lille hus vender ud mod fjorden, og som vi sidder her i den gode varme og hører deres primitive, men dybe tale, forstår vi, at det er ude fra landet, vi skal hente kræfter og mod til at gå videre. "Det skal nok gå", siger de, når vi taler om verdens urolige hjerte - "Det skal nok gå". -

Solen går ned ovre på den anden side af fjorden - har jeg nogensinde set så smukke belysninger som over stedet her? Lilleøen, der ligger udfor Jyllinge, er overdækket af sne - men det bliver sommer igen, det ved vi, og den grønne drømmø ligger derude i det blå vand. -

Jul i Jyllinge

Egnshistorisk Nyt nr. 4 – 1996 – udgivet af Egnshistorisk Forening i Gundsø

Børnene, Elna, Doris, Jytte, Inge og hvad de hedder alle disse kære småpiger, er optaget af juleballet, og hvad de skal have på. Alle skal de med, både drengene fra børnehjemmet ved Værebrosmedens og præstens drenge, og vi skal sidde - som de gamle i vor egen barndom - og bare se til, imens strålende barneøjne tindrer i lysenes glans i vinterens mørke. - Hele festen er så enkel, men hvor den minder om, da man selv var barn og kom til juletræ. Jo, i Jyllinge forstår man, at glæden ikke kommer fra de ydre ting alene. - Vi vender hjem fra festen, mæt af børns muntre leg, - men ellers havde det jo heller ikke været noget rigtigt juletræ. - Og eet har vi lært af julen i Jyllinge, lært, at de hernede forstår at fejre julen på den rigtige måde!"